

Криворізький професійний гірничо-технологічний ліцей

Редакційна рада:

Сергеева Лариса Миколаївна,
голова редакційної ради, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри державної служби та менеджменту освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України;

Сиротюк Вячеслав Григорович,
Заслужений працівник освіти, директор Криворізького професійного гірничо-технологічного ліцею;

Стойчик Тетяна Іванівна,
кандидат педагогічних наук, заступник директора з навчально-виробничої роботи Криворізького професійного гірничо-технологічного ліцею;

Молчанова Алефтина Олександрівна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри університетської освіти і права Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України;

Терентьев Олександр Миколайович,
кандидат наук з державного управління, заступник директора з методичної роботи навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Дніпропетровській області;

Волкова Наталія Валентинівна,
кандидат педагогічних наук, доцент, заступник декана з виховної роботи факультету дошкільної і технологічної освіти Криворізького державного педагогічного університету;

Суліма Тетяна Сергіївна,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інженерної педагогіки та мовної підготовки ДВНЗ «Криворізький національний університет»;

Онопрієнко Людмила Михайлівна,
методист вищої категорії сектор формальної професійної освіти відділу професійної освіти і тренінгів ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України;

Макаров Олег Іванович,
директор з персоналу ПАТ «Криворізький залізорудний комбінат»;

Квартюк Михайло Андрійович,
директор учбово-курсого центру ПАТ «Криворізький залізорудний комбінат»;

Музика Оксана Леонідівна,
методист Криворізького професійного гірничо-технологічного ліцею;

Єгорова Наталія Михайлівна,
викладач Криворізького професійного гірничо-технологічного ліцею

У НОМЕРІ:

- Авраменко** Ольга Олексіївна «Сприяння розвитку професійної ідентифікації учня в процесі навчання у ДПТНЗ «Міжрегіональний центр ювелірного мистецтва м. Києва» 2
- Бабич** Тереза Станіславівна «Криворіжжя: профорієнтаційна робота як профілактика соціальної дезадаптації молоді» 6
- Батрак** Алла Степанівна «Теоретичні аспекти розвитку позитивного іміджу сучасного загальноосвітнього навчального закладу» 7
- Бельченко** Василь Петрович «Інтерактивне навчання як інноваційний підхід до організації навчального процесу» 13
- Вдовиченко** Марія Миколаївна «Розвиток готовності педагогічних працівників до інноваційної діяльності» 16
- Велигодська** Любов Станіславівна «Підготовка конкурентоздатних фахівців в умовах професійного навчального закладу: практичний аспект» 18
- Жерновенков** Олександр Володимирович «Галузева соціалізація учнів професійних навчальних закладів як складова інтеграційних процесів у професійній освіті» 22
- Кичук** Світлана Євгенівна «Роль навчально-методичного центру ПТО в підвищенні ділової кваліфікації методиста навчального закладу» 25
- Колесник** Світлана Миколаївна «Електронний лабораторний практикум з будівельного креслення: перспективи вдосконалення сучасних засобів навчання» 27
- Костенко** Оксана Василівна «Інтеграція інформаційних та ігрових технологій в організацію самостійної роботи майбутніх обліковців» 30
- Кошіль** Оксана Петрівна «Освітнє середовище навчального закладу як фактор розвитку особистості» 34
- Ломова** Юлія Володимирівна «Впровадження сучасних освітніх технологій у професійній підготовці учнів Дніпропетровського професійного залізничного ліцею» 37
- Матухно** Олена Чингісівна «Впровадження інноваційних технологій в навчання перукарів через створення навчально-практичних центрів (на прикладі навчально-практичного центру «Креатив»)» 39
- Меркулова** Ольга Олексіївна «Політика в області якості – основа безперервного поліпшення якості освітніх послуг ПТНЗ» 41
- Молчанова** Алефтина Олександрівна «Теоретичні засади технологічного забезпечення освітнього процесу» 44
- Нестерова** Ірина Володимирівна «Сучасні методи професійно-теоретичної підготовки щодо розвитку конкурентоздатного робітника ПТНЗ» 47
- Осипенко** Сергій Миколайович, **Суетова** Софія Володимирівна «Управління організацією проектної діяльності у державному навчальному закладі «Дніпрорудненський професійний ліцей» 50
- Пальчевська** Тетяна Георгіївна «Організація та проведення щорічного внутрішнього та всеукраїнського ярмарку в навчально-тренувальній фірмі «Спокуса» м. Київ» 54
- Рогальова** Любов Миколаївна «Розвиток творчих здібностей учнів на уроках виробничого навчання» 56
- Середенко-Рожко** Людмила Олексіївна «Модель впровадження дистанційних технологій навчання в криворізькому професійному будівельному ліцеї» 58
- Сніжинська** Світлана Віталіївна «Роль фізики у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників легкої промисловості та сфери побуту» 61
- Соколова** Світлана Вікторівна «Формування правової культури майбутніх фахівців в умовах сучасного українського суспільства» 62
- Супрун** Вячеслав Васильович «Демократизація управління професійно-технічною освітою: регіональний аспект (на прикладі Дніпропетровської області)» 63
- Тарасюк** Ірина Володимирівна «Особливості професійної підготовки конкурентоздатних фахівців харчової промисловості» 67
- Ханова** Олена Володимирівна «Професійно-педагогічний саморозвиток педагога професійного навчання» 69
- Цьома** Наталія Сергіївна «Основні передумови підготовки компетентних фахівців із конкурентоспроможними навичками» 71
- Шестақ** Наталя Леонідівна «Роль інноваційних педагогічних технологій в практиці роботи сучасного навчального закладу» 74
- Штаніп** Ольга Миколаївна «Кейс-метод (Casestudy) як форма інтерактивного навчання майбутніх фахівців робітничих професій» 76

Над номером працювали:

Єгорова Наталія Михайлівна - головний редактор
Жидкова Світлана Володимирівна - відповідальний редактор
Логоша Юрій Ростиславович - літературний редактор

Всі права захищено.

Редакція залишає за собою право редагувати матеріали. У разі використання матеріалів посилання на журнал є обов'язковим.

За достовірність фактів, цитат, власних назв, географічних назв та інших відомостей відповідають автори публікацій

Зв'язок (інтернет-комунікації)	<ul style="list-style-type: none"> – здобуття та вдосконалення навиків роботи із засобами інтернет-комунікацій; – зв'язок з викладачем та з іншими учнями в режимі он-лайн; – отримання навичок культури спілкування в соцмережах 	<ul style="list-style-type: none"> – спрощення процесу спілкування; – можливість спостереження за самостійною діяльністю багатьох учнів одночасно без прямого вручання; – можливість оцінки результатів діяльності учнів безособистісного спілкування
--------------------------------	--	--

Отже, в процесі організації самостійної роботи учнів доцільно використовувати технологію поєднання інформаційних та ігрових технологій, оскільки це дає можливість створити максимально ефективні умови для отримання учнями необхідних знань, умінь і навичок, які відповідають критеріям кваліфікаційної атестації випускників, що навчаються за професією «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних», сформувати сучасного конкурентоспроможного майбутнього фахівця, здатного самостійно вирішувати професійні завдання, використовуючи сучасні комп'ютерні технології, критично мислити та аналізувати свою діяльність, самостійно підвищувати свою кваліфікацію протягом усього життя.



КОШЛІ Оксана Петрівна, аспірант кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ

ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Анотація. У статті розглянуто сутність понять «освітнє середовище», «освітнє середовище навчального закладу», обґрунтовано основні компоненти структури освітнього середовища навчального закладу, системи післяшкільної освіти, шляхи забезпечення ефективного розвитку особистості в процесі здобуття фахової освіти.

Ключові слова: освітнє середовище, середовище навчального закладу, розвиток особистості, професійна підготовка.

Одним із ключових завдань сучасних освітніх реформ є створення умов для формування та розвитку конкурентоспроможного, висококваліфікованого фахівця з професійними та життєвими компетентностями, необхідними для вдалої реалізації в суспільстві. В умовах сучасності завданням професійної підготовки постає не тільки набуття професійних знань, умінь і навичок, формування і розвиток професійних якостей майбутніх фахівців у закладах післяшкільної освіти, а й особистісних якостей, необхідних для успішної професійної діяльності та кар'єри. Відтак, освітній процес як професійно-технічного, так і вищого навчального закладу має бути зорієнтований, в ідеалі, на проектування індивідуальної стратегії життєвого успіху.

Вирішення зазначеної проблеми ми вбачаємо в реалізації сучасного методологічного підходу – середовищного у закладах післяшкільної освіти, що забезпечуватиме оптимальні умови та можливості для розвитку і становлення особистості у процесі здобуття професійної освіти. Адже, як зазначає Дж. Д'юї, «суспільне докільля здатне забезпечити такі умови, які стимулюватимуть конкретні й очевидні шляхи до утвердження потрібних вчинків» [5, с.17].

Теоретичним підґрунтям для вирішення окресленої наукової проблеми слугують ідеї, представлені у науковому доробку зарубіжних та вітчизняних вчених Б. Ананьєва, П. Блонського, В. Караковського, А. Куракіна, А. Лурії, В. Сухомлинського, І. Шмальцгаузена (роль середовища у вихованні і розвитку особистості); М. Братко (значущість середовища як чинника розвитку і становлення особистості); Дж. Д'юї, М. Монтессорі, Р. Штайнера (оптимізація предметно-просторового середовища розвитку); Р. Бейкера, Л. Виготського, Дж. Гібсона, К. Левіна,

М. Хейдметса (взаємодія людини і середовища); К. Абульханової-Славської, Н. Крилової, О. Леонтєва, Д. Марковича, М. Черноушека (значущість середовища у процесі становлення і розвитку особистості на різних етапах життя); О. Артюхіної, Г. Беляєва, П. Брандт, Л. Виготського, М. Йорданського, А. Калашникова, В. Козирєва, П. Лесгафта, Ю. Мануйлова, В. Слободкіова, К. Ушинського, С. Шацького, І. Якиманської, В. Ясвіна (реалізація середовищного підходу для освіти особистості) та ін. Зазначені автори по різному тлумачать базове поняття «освітнє середовище навчального закладу», розглядаючи цей феномен в освітніх закладах різних типів: від дошкільного до вищого навчального закладу.

Дослідниця М. Братко, аналізуючи наукові підходи до тлумачення поняття «освітнє середовище вищого навчального закладу», прийшла до висновку, що «доцільно розглядати освітнє середовище вищого навчального закладу як комплекс умов (можливостей) та ресурсів (матеріальних, фінансових, особистісних, технологічних, організаційних, репутаційних) для освіти особистості, що склались цілеспрямовано і спонтанно в установі, яка виконує освітні функції щодо надання фахової освіти відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня, забезпечує можливості для загальнокультурного та особистісного розвитку суб'єктів навчально-виховного процесу» [3, с.85].

Погоджуємося з думкою дослідниці С. Журавльової, яка розглядає освітнє середовище як певні об'єктивні обставини, якими, за наявності певної мети, можливо успішно управляти. А основними характеристиками освітнього середовища, як педагогічного феномену, дослідниця вважає цілеспрямованість, спеціальну організацію специфічної педагогічної діяльності, взаємодію усіх суб'єктів освітнього процесу, інтегративність і варіативність [6, с.56].

Інший підхід до розуміння поняття «освітнє середовище» пропонують учені Ю. Ананьїна, В. Блінов, І. Сергєєв, аналізуючи проблеми освітнього середовища професійної освіти в контексті процесів кластерної інтеграції, наголошують, що середовище впливає на формування і розвиток особистості, але в той же час і саме середовище змінюється під впливом діяльності людини. Чим повніше й активніше особистість використовує можливості середовища, тим успішніше відбувається її саморозвиток. Однією з важливих умов створення освітнього середовища зазначені дослідники вважають здатність педагогічного колективу бути носіями цілком конкретних, сучасних професійних компетенцій, демонструвати зразки роботи на сучасному обладнанні та на основі сучасних технологій [1, с.8].

Отже, загальним для більшості тлумачень сутності змісту поняття «освітнє середовище» є визнання значущості цього феномену для якісної організації супроводу поліаспектного особистісного розвитку особистості. Американський філософ, психолог та реформатор освіти у своїй праці «Демократія і освіта» наголошує, що «довкілля як проміжна ланка означає щось більше, ніж простір довкола особи. Він передбачає особливу безперервну активність довкілля та активність особистості в довкіллі [5, с.16].

У контексті зазначеної проблеми слушною вважаємо думку дослідниці Лактіонової Є., яка зазначає, що об'єктивно освітнє середовище можна охарактеризувати за двома показниками: перший – здатність установи створити освітнє середовище (психологічні характеристики умов), в якому можливий стійкий психічний розвиток його учасників; другий – оцінка відповідності результатів запитам сучасного суспільства (психологічні характеристики випускників). Лактіонова Є., на основі проведеного нею аналізу, виділяє наступні ресурсні можливості освітнього середовища для особистісного розвитку його суб'єктів: а) освітнє середовище як умова, під час якої здійснюється освітній і виховний процес; б) оцінка якостей особистості випускника, яка визначається як психологічна готовність вирішувати соціальні завдання, виявляючи творчу здатність, ефективні копінг-стратегії, позитивну систему цінностей, толерантність у міжособистісній взаємодії [7].

Отже, освітнє середовище є функціональним і просторовим об'єднанням суб'єктів освіти, між якими встановлюються тісні різнопланові взаємозв'язки, і може розглядатися як модель соціокультурного простору, де відбувається становлення особистості. Відтак, проектування освітнього середовища визначається як процес забезпечення сукупності умов для розвитку та саморозвитку особистості, пов'язаних з матеріально-технічним, програмно-методичним, особистісним забезпеченням освітнього процесу.

У своїх працях науковці по-різному підходять до визначення структури освітнього

середовища навчального закладу, особливостей кожного його компонента та функцій.

О. Васильєва, досліджуючи педагогічний потенціал освітнього середовища, виокремлює такі його компоненти: суб'єктно-об'єктний, функціонально-цільовий, технологічний, діагностико-результативний [4, с.78].

З огляду зазначеної проблеми погоджуємося з думкою дослідниці М. Братко, яка в якості основних компонентів структури освітнього середовища вищого навчального закладу виокремлює такі структурні компоненти: «особистісний, аксіологічно-смысловий, інформаційно-змістовий, організаційно-діяльнісний, просторово-предметний» [2, с.72].

У структурі освітнього середовища в переважній більшості працю виділяють три основних компоненти: просторово-предметний компонент (створення комфортного просторово-предметного середовища), соціально-контактний компонент (шляхи забезпечення ефективної, позитивно емоційної взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу), змістово-діяльнісний компонент (побудова системи наукових знань, навичок і вмінь, оволодіння якими забезпечуватиме розвиток та становлення особистості [8,9,10].

Структурування такої освітньої системи як освітнє середовище навчального закладу сприяє більш ефективній організації підготовки фахівців як суб'єктів засвоєння основ майбутньої професійної діяльності, здатних адаптуватися до мінливих реалій оточуючого світу.

Отже, широке впровадження середовищного підходу в освітній процес навчального закладу сприятиме підвищенню якості професійної підготовки майбутніх фахівців, ефективному розвитку особистості, здобуттю знань і компетенцій, які забезпечуватимуть саморозвиток та самореалізацію.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ананьина Ю. В. Образовательная среда: развитие образовательной среды среднего профессионального образования в условиях сетевой кластерной интеграции / Ю. В. Ананьина, В. И. Блинов, И. С. Сергеев. – М.: ООО «Аванглион-принт», 2012. – 152 с.
2. Братко М. В. Структура освітнього середовища вищого навчального закладу / М. В. Братко // Наукові записки/ Ред. кол.: В. В. Радул, В. А. Кушнір та ін. – Випуск 135. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. – С. 67 – 72.
3. Братко М. В. Управління освітнім середовищем вищого навчального закладу: сутність поняття/ М. В. Братко // Освітнологія: науково-методичний щорічник, польсько-українське/ українсько-польське видання. – К.: ВП «Едельвейс». – 2014. – Випуск III. – С.81-88.
4. Васильєва Е. Ю. Образовательная среда вуза как объект управления и оценки / Е. Ю. Васильєва // Университетское образование: практика и анализ. – 2011. – №4 (74). – С.76-82.
5. Д'юї Д. Демократія і освіта/ Д. Д'юї. – Львів: Літопис, 2003. – 294 с.
6. Журавлева С. В. Исторический обзор становления понятия «образовательная среда» в педагогической науке/С. В. Журавлева // Научное обозрение. Педагогические науки. – 2016. – № 3. – С. 48-56.
7. Лактионова Е. Б. Психологическая экспертиза образовательной среды: автореф. дис д-ра. психол. наук: 19.00.07 / Е. Б. Лактионова. – СПб., 2013. – 49 с.
8. Новиков В. Н. Электронный журнал «Психологическая наука и образование» www.psyedu.ru / ISSN: 2074-5885 / E-mail: psyedu@mgppu.ru 2012, №1.
9. Панов В. И. Психодидактика образовательных систем: теория и практика/В. И. Панов. – СПб.: Питер, 2007. – 352 с.
10. Ясвин В. А. Образовательная среда: от моделирования к проектированию/ В. А. Ясвин. – М.: Смысл, 2001. – 365 с.